

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 986/23
5.6.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Светлане Павић, председника већа, Александре Лековић и Весне Целетовић Цуцић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Ана Милановић, адвокат из Жабара, Пожаревац, Тржни центар “Евроцентар” локал бр. 13, против тужене Републике Србије, Вишег суда у Смедереву, коју заступа Државно правобранилаштво Одељење у Пожаревцу, Јована Шарбановића бр. 4, ради накнаде штете, одлучујући о жалбама тужиоца и тужене, изјављеним против пресуде Основног суда у Великој Плани П 1273/19 од 20.10.2022. године, у седници већа одржаној дана 5.6.2024.године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована жалба тужиоца и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Великој Плани П 1273/19 од 20.10.2022. године, у делу става првог изреке којим је одбијен део тужбеног захтева преко досуђеног износа, па до траженог од 2.940.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 25.1.2018. године, па до коначне исплате и захтев за законску затезну камату на досуђени износ од дана подношења тужбе (25.1.2018. године) па до дана пресуђења, као неоснован.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка, садржано у другом ставу изреке пресуде Основног суда у Великој Плани П 1273/19 од 20.10.2022. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена Република Србија – Виши суд у Смедереву, да тужиоцу АА из ..., на име трошкова првостепеног поступка исплати износ од 89.180,00 динара, у року од 15 дана од пријема ове пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка, као неоснован.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца па је обавезана тужена да тужиоцу исплати на име накнаде нематеријалне штете износ од 294.000,00 динара и то на име правичне накнаде за претрпљени

душевни бол због неоснованог лишења слободe за 84 дана, са законском затезном каматом од дана пресуђења па до коначне исплате, док је преостали део тужбеног захтева, преко досуђеног износа, па до тражених 2.940.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 25.1.2018. године, па до коначне исплате и захтев за законску затезну камату на досуђени износ од дана подношења тужбе (25.1.2018. године) па до дана пресуђења, одбија као неоснован. Ставом другим изреке пресуде, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 107.780,00 динара.

Против наведене пресуде парничне странке су благовремено изавиле жалбе и то тужилац побијајући пресуду у одбијајућем делу, како то произилази из навода жалбе, док тужена побија решење о трошковима поступка, садржано у другом ставу изреке пресуде, из свих законом предвиђених разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде, сходно овлашћењима из члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” бр.72/11), Апелациони суд је оценио да је жалба тужиоца неоснована, док је жалба тужене основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које другостепени суд у смислу члана 386 став 3 истог закона, пази по службеној дужности, а због којих би првостепена одлука морала бити укинута. Нема ни битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП на коју се неосновано указује у жалби тужиоца будући да је изрека пресуде разумљива и није противречна разлозима пресуде јер су у пресуди наведени јасни и непротивречни разлози о свим битним чињеницама, нити о битним чињеницама постоји противречност између онога што се у разлозима пресуде наводи о садржини исправа, записника о исказима датим у поступку и самих тих исправа и записника и изведених доказа, па побијана пресуда нема недостатака због којих се не може испитати.

Према утврђеном чињеничном стању, Више јавно тужилаштво у Београду подигло је оптужницу Ктo 9/14 од 7.2.2014. године против АА, овде тужиоца, ББ и ВВ, због основане сумње да је окривљени АА током новембра 2013. године продавао опојну дрогу - марихуану у три наврата окривљеном ББ, а окривљеној ВВ током новембра 2013. године један цоинт марихуане, чиме је учинио кривично дело неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из члана 246 став 1 КЗ-а. У оптужници је констатовано да се тужилац налази у притвору од 28.12.2013. године. Решењем МУП-а, Дирекције полиције ПУ Смедерево, ПС Велика Плана Ку бр. 2434/13 од 28.12.2013. године, против тужиоца је одређено задржавање у трајању од 48 сати, које му се рачуна од 28.12.2013. године од 10,50 часова. Решењем Вишег суда у Смедереву Кпп 14/13 од 29.12.2013. године, тужиоцу је одређен притвор на основу разлога предвиђених чланом 211 став 1 тачка 2 и 3 Законика о кривичном поступку, у трајању од 30 дана, а исти се рачуна од 28.12.2013. године. У образложењу наведеног решења наведено је да постоје особите околности да би боравком на слободи тужилац, као окривљени могао ометати поступак утицајем на сведоке и саучеснике, јер из кривичне пријаве произлази да је опојну дрогу продавао већем броју лица од којих нису сва лица саслушана, као и због тога што је тужилац повратник у извршењу истоврсних кривичних дела. Решењем Вишег суда у Смедереву Кпп 14/13 од 27.1.2014.

године, тужиоцу је продужен притвор за још 30 дана, због тога што је повратник у извршењу истоврсних кривичних дела, те постојања особите околости која упућује на закључак да исти може поновити кривично дело. Решењем Вишег суда у Смедереву Кв 41/14 од 12.2.2014. године, тужиоцу је продужен притвор за још 30 дана из разлога предвиђених чланом 211 став 1 тачка 3 ЗКП-а, односно због тога да постоји основана сумња да би боравком на слободи могао у кратком временском периоду да понови извршење кривичног дела, с обзиром да се ради о незапосленом лицу, које је отац једног малолетног детета и које се издржава од социјалне помоћи, те је вероватно да продајом опојних дрога прибавља средства за властиту егзистенцију као и егзистенцију своје породице. Решењем Вишег суда у Смедереву Кв 72/14 од 14.3.2014. године тужиоцу је продужен притвор из разлога предвиђених чланом 211 став 1 тачка 3 ЗКП-а на још 30 дана, односно из истих разлога због којих му је и раније продужаван притвор. Решењем Вишег суда у Смедереву Кв 77/14 од 21.3.2014. године, тужиоцу је укинут притвор и одређено је да се исти има одмах пустити на слободу. У наведеном решењу констатовано је да је решењем Вишег суда у Смедерево Кв. 40/14 од 18.3.2014. године, потврђена оптужница Вишег јавног тужилаштва Ктв 9/14 од 7.2.2014. године. У образложењу је наведено да је оптужница потврђена и да то значи да ће након правноснажности решења бити заказан главни претрес и донета коначна одлука, те је даље задржавање окривљеног у притвору неосновано и непотребно, а што је и мишљење Вишег јавног тужиоца, који је предложио укидање притвора. Решењем Вишег суда у Смедереву К 51/14 од 4.4.2016. године, обустављен је, између осталог, кривични поступак против тужиоца због одустанка јавног тужиоца од оптужбе. Према Казненој евиденцији тужилац је више пута осуђиван на казну затвора због истог кривичног дела. Према исказу тужиоца полиција га је неколико дана пред Нову годину 2014. године пробудила у 4 сата ујутро и одвела у Полицијску станицу Велика Плана, где му је одређено задржавање, а након тога је упућен истражном судији Основног суда у Смедереву, који му је одредио притвор. Тек после 4 дана сазнао је због чега је оптужен, а у питању је било кривично дело из члана 246 став 1 КЗ-а. Лоше се осећао због тога што је лишен слободе, а није учинио кривично дело, а били су му познати услови у затвору, због претходно издржане казне. У притвору је провео 84 дана у јако лошим условима, био је смештен у четворокреветној соби са четири притвореника. Други затвореници га нису малтретирали, док је то чинила полиција. У тренутку лишења слободе радио је у ... као ..., али овај посао је изгубио. Тек након 2 године нашао је адекватан посао. Вероватно је његова криминална прошлост била један од разлога због чега је полиција тог дана извршила претрес његовог стана, али није био крив за кривично дело због кога је оптужен, па је добио ослобађајућу одлуку. Због лишења слободе највише је трпела његова породица, односно његово дете које је имало тада 9 година и које је у тренутку претреса стана живело са њим у стану. Његова ћерка се сећа привођења и одсуства. Његова мајка је издржавала његову ћерку док је био у притвору и касније док није нашао посао. Скоро свакодневно наилази на осуду друштва због неоснованог лишења слободе, а негативну осуду друштва осећа када тражи посао, када га питају да ли је осуђиван, а и његова породица, односно мајка и други рођаци су му замерали због лишења слободе након издржане казне затвора.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредби чл. 584 став 1 тачка 1 Закона о кривичном поступку, те одредби члана 172 и 200 Закона о облигационим односима, оценио да је тужбени захтев тужиоца делимично основан. Првостепени суд налази да је тужилац био неосновано лишен слободе из

разлога који се не могу окарактерисати као скривљено понашање туженог. Против тужиоца је кривични поступак обустављен, те је неспорно да је у притвору провео 84 дана, за који му припада накнада штете. Имајући у виду период проведен у притвору, те процену душевних болова од стране вештака, квалификацију кривичног дела које је тужиоцу било стављено на терет, за који је већ био осуђиван, чињеницу да је тужилац у време лишења слободе имао 37 година, да је у то време имао малолетну ћерку коју је издржавао, да је био смештен у четворокреветној соби са другим притвореницима, да је био изложен психичкој тортури од стране полиције, да је након изласка наишао на неприхватање околине, првостепени суд је одлучио да тужилац има право на накнаду нематеријалне штете због повреде слободе и права личности сходно одредби члана 200 Закона о облигационим односима, те му с обзиром на интензитет тих патњи и време њиховог трајања припада правична новчана накнада, која је одређена по слободној оцени суда сходно одредби члана 232 ЗПП, у износу од 294.000,00 динара. Ценећи све околности случаја, објективне чињенице, времеведено у притвору, трајање и услове боравка, врсту кривичног дела и субјективне критеријуме, животну добу оштећеног, неприхватање у месту пребивалишта, губитак посла и ранију осуђиваност, а имајући у виду да се наведеном накнадом душевни бол не отклања, него ублажава и да накнада штете представља сатисфакцију којом ће тужилац прибавити неку материјалну или интелектуалну добит, у циљу психичког смирења и ублажавања патњи, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев тужиоца налазећи да постоји допринос тужиоца настанку штете у висини од 50%. Првостепени суд је процену доприноса утврдио имајући у виду да је тужилац у тренутку лишења слободе био више пута правноснажно осуђиван за исту врсту кривичног дела, те да је његово лишавање слободе било последица раније криминалног понашања. Такође, сама чињеница да је раније тужилац био у притвору – затвору било је од утицаја приликом одмеравање висине накнаде за сваки појединачни дан, јер је и тужилац пре овог притвора био на одслужењу вишегодишње казне затвора, па је првостепени суд проценио да је адекватан износ накнаде од 585.000,00 динара, који је умањен за допринос тужиоца, те је првостепени суд досудио укупан износ од 294.000,00 динара. На досуђени износ првостепени суд је тужиоцу признао законску затезну камату сходно одредби из члана 277 Закона о облигационим односима и члана 2 Закона о затезној камати почев од дана пресуђења, па до дана исплате.

Првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде слободе и права личности за износ преко досуђеног износа од 294.000,00 динара, а до траженог 2.940.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 25.1.2018. године, као дана подношења тужбе, па до исплате, налазећи да је у том делу тужбени захтев превисоко постављен и да не одговара значају повређеног добра и циљу коме служи накнада, а све сходно одредби члана 200 став 2 Закона о облигационим односима.

Одлуку о трошковима поступка, првостепени суд је донео применом одредби члана 153, 154 и 163 ЗПП.

Правилно је првостепени суд, ожалбеном пресудом, усвојио тужбени захтев тужиоца у висини досуђеног износа од 294.000,00 динара и одбио захтев у преосталом делу до траженог 2.940.000,00 динара, али не из разлога које је за такву одлуку дао у свом образложењу.

Наиме, одредбом члана 584 став 1 тачка 1 Законика о кривичном поступку, прописано је да се неосновано лишеним слободe сматра се лице које је било лишено слободe, а није дошло до покретања поступка, или је правноснажним решењем поступак обустављен или је оптужба одбијена, или је поступак правноснажно окончан одбијајућом или ослобађајућом пресудом, док је ставом 2 истог члана прописано, да накнада штете не припада лицу које својим недозвољеним поступцима проузроковало лишење слободe. Одредбом члана 588 став 1 Законика о кривичном поступку, прописано је, да пре подношења суду тужбе за накнаду штете, оштећени је дужан да поднесе захтев министарству надлежном за послове правосуђа ради постизања споразума о постојању штете и врсти и висини накнаде. О захтеву за накнаду штете одлучује комисија за накнаду штете чији се састав и начин рада уређује актом министра надлежног за послове правосуђа. Одредбом члана 589 став 1 Законика о кривичном поступку, прописано је да ако захтев за накнаду штете не буде усвојен или Комисија не одлучи о захтеву у року од три месеца од дана када је поднет, оштећени може надлежном суду поднети тужбу за накнаду штете, док је ставом 4 истог члана, прописано да се тужба за накнаду штете подноси против Републике Србије.

Имајући у виду напред цитиране одредбе, правилно је првостепени суд применио одредбу члана 584 став 1 тачка 1 Законика о кривичном поступку, налазећи да је тужена у обавези да тужиоцу накнади штету претрпљену због неоснованог лишења слободe у трајању од 84 дана у периоду од 28.12.2013. године, до 21.3.2014. године, имајући у виду да је кривични поступак против тужиоца обустављен због одустанка јавног тужиоца од оптужбе, те да тужилац није скривио лишење слободe. Правилан је закључак првостепеног суда да тужилац на основу члана 200 Закона о облигационим односима има право на накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободe и да је тужена одговорна за штету коју је тужилац претрпео услед неоснованог лишења слободe.

Међутим, одлучујући о висини накнаде штете коју је тужилац трпео и трпи због неоснованог лишења слободe, није било места процени тужиоцевог наводног доприноса настанку штете, нити се он може огледати у околностима које је првостепени суд навео. Наиме, тужилац је био лишен слободe у наведеном временском периоду, а правноснажним решењем је кривични поступак против тужиоца обустављен, па њему припада право на накнаду штете по Закону. Све остале околности, изузев тога да је евентуално скривио лишење слободe, могу бити од утицаја на висину накнаде која му припада, али не могу бити цењене као допринос тужиоца настанку штете, која је проузрокована лишењем слободe које није оправдано правноснажном осуђујућом пресудом.

Ипак, иако је суд неправилно применио принцип подељене одговорности у конкретном случају, правилан је закључак првостепеног суда да тужиоцу припада право на накнаду нематеријалне штете у досуђеном износу од 294.000,00 динара, који износ и по оцени Апелационог суда представља правичну накнаду за све душевне патње које је тужилац трпео услед неоснованог лишења слободe, адекватан је трпљењу којем је био изложен и примерен је значају повређеног добра и околностима конкретног случаја. Наиме, имајући у виду време које је тужилац провео у притвору (84 дана), врсту и тежину кривичног дела које му је стављено на терет, старосну доб

тужиоца од 37 година, да је у то време имао малолетну ћерку коју је издржавао, да је био смештен у четворокреветној соби са другим притвореницима и да је тешко поднео услове у којима је боравио током трајања притвора, правилно је проценио првостепени суд висину досуђеног износа од 294.000,00 динара. Наиме, све околности конкретног случаја упућују на закључак да би досуђивање накнаде у вишем износу од досуђеног погодновало тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом. Следом изнетог, неосновани су наводи жалбе тужиоца да је првостепени суд приликом одмеравања висине правичне новчане накнаде исту одмерио прениско и у неправичном износу.

По становишту овог суда, накнада нематеријалне штете има за циљ материјалну сатисфакцију због повреде Уставом заштићених права и добара, као што су слобода и права личности. Душевни болови због повреде слободе и права личности услед неоснованог лишења слободе представља јединствен вид штете који обухвата све штетне последице нематеријалне штете везане за личност оштећеног. Право на накнаду штете због неоснованог лишења слободе представља сатисфакцију којом се ублажавају поремећаји у духовној сфери оштећеног. Сврха и циљ накнаде нематеријалне штете није репарација, већ сатисфакција за претрпљену нематеријалну штету да би се у мери у којој је то могуће код оштећеног успоставила психичка и емотивна равнотежа, која је постојала пре штетног догађаја. Правична новчана накнада не сме бити циљ, већ средство за ублажавање претрпљене нематеријалне штете и не сме погодновати тежњама неспојивим са њеном природом и друштвеном сврхом. То није цена бола који се трпи и не представља супституцију имовинских вредности уместо личних добара, па је правилна одлука суда да тужиоцу, у конкретног случају, не припада право на накнаду штете преко досуђеног износа од 294.000,00 динара, а до траженог износа од 2.940.000,00 динара.

Како се ни осталим жалбеним наводима тужиоца не доводи у сумњу правилност одлуке првостепеног суда у ставу првом изреке, другостепени суд је применом одредби члана 390 у вези са чланом 387 став 1 тачка 2 Закона о парничном поступку, одлучио као у ставу првом изреке ове пресуде.

Међутим, основано се жалбом тужене указује на погрешну примену материјалног права приликом одлучивања о трошковима парничног поступка.

Одредбом члана 154 став 1 Закона о парничном поступку прописано је да ће суд приликом одлучивања који ће се трошкови накнадити странци, узети у обзир само оне трошкове који су били потребни ради вођења парнице. О томе који су трошкови били потребни, као и о висини трошкова, одлучује суд ценећи све околности. Одредбом члана 163 став 1 Закона о парничном поступку прописано је да о накнади трошкова одлучује суд на одређени захтев странке, а ставом 2 истог члана прописано је да је странка дужна да у захтеву определи врсту и износ трошкова за које тражи накнаду.

Тужиоцу заступаном од стране пуномоћника из реда адвоката сходно одредбама чл. 153, 154 и 163 Закона о парничном поступку припадају трошкови за састав тужбе у износу од 9.000,00 динара, на име заступања на пет одржаних рочишта у износу од по 10.500,00 динара, два неодржана рочишта у износу од по 6.000,00 динара, таксе на одлуку суда у износу од 15.680,00 динара, што укупно износи 89.180,00 динара, према

АТ и ТТ важећој у време пресуђења, а имајући у виду висину досуђеног износа. Тужиоцу не припада право на накнаду трошкова вештачења у износу од 11.100,00 динара, с обзиром на то да ови трошкови нису били потребни и нужни ради доношења одлуке по предметном тужбеном захтеву, па му исти и не могу бити признати од стране суда.

На основу изнетог, применом члана 401 тачка 3 Закона о парничном поступку, одлучено је као у другом ставу изреке.

Како је тужена успела у жалбеном поступку у незнатном делу, то је применом одредбе члана 165 став 1 Закона о парничном поступку одбијен, као неоснован њен захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка, одлуком садржаном у трећем ставу изреке.

**Председник већа-судија
Светлана Павић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић